

УДК 341.171.009.4:061.1

ПРАВОВІ ЗАСАДИ СПІВРОБІТНИЦТВА МІЖ УКРАЇНОЮ ТА ЄС В СФЕРІ ЮСТИЦІЇ, СВОБОДИ, БЕЗПЕКИ ТА РУХУ ОСІБ

Довжук О. В.

Кандидат юридичних наук, молодший науковий співробітник Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Анотація. Підписання Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом 27. 06. 2014 р. означає для України євроінтеграційний процес не тільки в контексті політичного діалогу, економічного відновлення та зростання, а й в створенні, удосконаленні існуючих правових норм, їх гармонізації, в тому числі в сфері юстиції, свободи, безпеки та руху осіб з метою подальшого вступу до ЄС.

Основним пріоритетом для України є процес інтеграції до Європейського Союзу. Україна повинна належним чином співпрацювати з країнами-членами ЄС для пришвидшення політичних та економічних реформ, що в свою чергу призведе до прискорення євроінтеграції.

Співробітництво в сфері юстиції, свободи, безпеки та руху осіб є одним із пріоритетних напрямків співпраці між Україною та Європейським Союзом, що передбачено розділом III Угоди про асоціацію між Україною та ЄС.

Ключові слова: Угода про асоціацію, Україна, ЄС, безвізовий режим, юстиція, свобода, безпека, рух осіб.

Постановка проблеми. Угоди про асоціацію в Європейському Союзі з третіми країнами є основним видом співробітництва. Підписання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС представляє собою один з основних етапів на шляху до євроінтеграції. Але для того, щоб стати повноцінним членом Європейського Союзу, для України постає необхідність приведення свого законодавства у такий стан, щоб воно відповідало існуючим європейським стандартам в сфері юстиції, свободи, безпеки та руху осіб.

Мета статті – дослідження є правовий аналіз статей розділу III Угоди про асоціацію між Україною та ЄС з метою подальшого удосконалення та гармонізації законодавства України до європейських стандартів.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. На сьогодні в українській та зарубіжній літературі з європейського права відсутні в достатній мірі дослідження правових проблем в сфері юстиції, свободи, безпеки та руху осіб вже підписаної Угоди про асоціацію між Україною та ЄС. До цього цим питанням були присвячені роботи Муравйова В. І.

Основні результати дослідження. Передумовою підписання Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом 27. 06. 2014 р. була Угода про партнерство і співробітництво між європейськими співтовариствами та їх державами-членами, з одного боку, та Україною, – з іншого 1994 р., що втратила чинність. Саме ця угода передбачала подальше укладання угоди між зацікавленими сторонами, якою і стала Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом. Починаючи з березня 2007 р. відповідно до Плану дій Україна – ЄС велися переговори між Україною та Європейським Союзом щодо укладення нової посиленої угоди на заміну Угоди про партнерство та співробітництво. Протягом 2007-2012 рр. відбувся 21 раунд переговорів щодо Угоди про асоціацію та 18 ра-

ундів переговорів щодо розділу Угоди про створення поглибленої та всеохоплюючої зони вільної торгівлі.

Повністю Угода про асоціацію між Україною та ЄС набере чинності після її ратифікації усіма Сторонами, в перший день другого місяця, що настає після дати здачі на зберігання до Генерального секретаріату Ради Європейського Союзу останньої ратифікаційної грамоти або останнього документа про затвердження. На даний час Угода ратифікована Україною та Європейським парламентом 16 вересня 2014 р., а також наступними країнами-членами ЄС: Румунія – 2 липня 2014 р., Литва – 8 липня 2014 р., Латвія – 14 липня 2014 р., Болгарія – 24 липня 2014 р., Мальта – 21 серпня 2014 р., Словаччина – 24 вересня 2014 р., Естонія – 4 листопада 2014 р., Угорщина та Швеція – 26 листопада 2014 р., Польща – 28 листопада 2014 р., Хорватія – 12 грудня 2014 р., Данія – 18 грудня 2014 р., Німеччина – 26 березня 2015 р., Великобританія – 8 квітня 2015 р., Ірландія – 17 квітня 2015 р., Фінляндія – 24 квітня 2015 р. [1].

Підписання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС є першим етапом на шляху євроінтеграції.

Угоди про асоціацію, що були підписані з іншими країнами не всі передбачають подальше членство в ЄС. Водночас в усіх угодах про асоціацію містяться положення про поглиблене співробітництво в політичній, економічній та правових сферах. Так, серед країн, для яких передбачалося членство, слід виділити країни Центральної та Східної Європи та країни Західних Балкан. Країнами, для яких не має перспективи членства залишаються Чилі та Мексика.

Насправді, асоціація з ЄС не означає членства асоційованої країни у об'єднанні, тобто участі у статуті Євросоюзу з обмеженими правами. Спільною метою будь-якої асоціації з ЄС є створення правових рамок для привілейованих відносин без визначення чітких правил щодо можливого змісту таких відносин. Відповідно до вимог щодо змісту угод про асоціацію, встановлених Судом ЄС, така угода має бодай до деякої міри вести до участі асоційованих країн у системі співтовариства. Тут не йдеться про участь в інститутах ЄС, проте передбачається участь у вторинному *acquis* («спільному доробку») [2].

Таким чином, в сфері руху осіб в Угоді про асоціацію між Україною та ЄС закріплені положення, що містилися в Угоді між Україною та Європейським Співтовариством про реадмісію осіб, ратифіковану 15. 01. 2008 р., що зміцнює співробітництво з метою більш ефективної боротьби з нелегальною імміграцією, регулює процедури, пов'язані з ідентифікацією та поверненням громадян третіх країн та осіб без громадянства, які незаконно в'їхали на територію України або держави-члена ЄС, до держав їхнього походження або постійного проживання [3].

З метою виконання Угоди про реадмісію з ЄС в Україні Указом президента від 9. 12. 2010 р. створюється Державна міграційна служба, а в 6. 04. 2011 р. затверджено положення про неї, де визначені її основні завдання та функції [4]. Відповідно до Положення про Державну міграційну службу від 20. 09. 2014 р. зазначається, що Державна міграційна служба України (ДМС) є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України через Міністра внутрішніх справ і який реалізує державну політику у сферах міграції (імміграції та еміграції), у тому числі протидії нелегальній (незаконній) міграції, громадянства, реєстрації фізичних осіб, біженців та інших визначених законодавством категорій мігрантів [5]. Діяльність такого органу в Україні відповідає вимогам Угоди про Асоціацію в сфері міграції, зокрема нелегальної міграції, легальної міграції, незаконного переправлення осіб через державний кордон та торгівлі людьми, а також включення проблемних питань у сфері міграції до

національних стратегій економічного та соціального розвитку регіонів, звідки походять мігранти (ст. 16 УА).

Для моніторингу виконання положень зазначеної Угоди створено Спільний реадмісійний комітет. Засідання цього комітету відбуваються двічі на рік по черзі в Україні та Брюсселі.

З метою подальшого вдосконалення процедур, пов'язаних з імплементацією Угоди між Україною та ЄС про реадмісію осіб, з державами-членами Євросоюзу проводяться переговори щодо укладення імплементаційних протоколів до зазначеного документа. Відповідні переговори з компетентними органами держав-членів Євросоюзу проводяться Державною міграційною службою України.

Також, компетенцією Державної міграційної служби є видача біометричних документів. Таки документи було запроваджено для виїзду за кордон власних громадян в рамках процесу практичної лібералізації візового режиму з ЄС. Для запровадження біометричних паспортів було прийнято Постанову № 152 від 7. 05. 2014. «Про затвердження зразка бланка, технічного опису та Порядку оформлення, видачі, обміну, пересилання, вилучення, повернення державі, знищення паспорта громадянина України для виїзду за кордон, його тимчасового затримання та вилучення» [6]. Відповідно до цієї постанови на території України з 1. 01. 2015 р. діють біометричні закордонні паспорти, що в подальшому із запровадженням безвізового режиму з ЄС нададуть можливість для добре керованого і безпечного пересування людей, передбаченого у ст. 19 УА.

Передумовою для початку процесу лібералізації безвізового режиму України та ЄС Україною було введено безвізовий режим та транзитний проїзд для громадян держав-членів ЄС, який встановлювався Указом Президента України № 1131/2005 від 26 липня 2005 р. «Про встановлення безвізового режиму для громадян держав-членів Європейського Союзу, Швейцарської конфедерації та князівства Ліхтенштейн» [7]. А з 2008 року почала діяти Угода між Україною та Європейським Співтовариством про спрощення оформлення віз від 18. 06. 2007 р., яка запровадила спрощену та безкоштовну процедуру оформлення Шенгенських віз для певних категорій громадян України [8], яку було змінено та доповнено 23. 07. 2012 р., а 18. 03. 2013 р. Європейський Парламент дав свою згоду на ухвалення оновленої Угоди про спрощення оформлення віз між ЄС та Україною, ратифікувавши її наступного дня.

Офіційно ж у Брюсселі розпочато переговори про безвізовий рух осіб між Україною та ЄС 29 жовтня 2008 р., що тривав на рівні експертів та Старших посадових осіб з метою визначення умов запровадження безвізового режиму короткострокових поїздок громадян нашої держави до ЄС. Також, важливим кроком у захисті прав громадян України в сфері свободи пересування та підтримання родинних зв'язків стала робота з укладення двосторонніх угод між Україною та Польщею, Угорщиною, Словаччиною і Румунією про правила місцевого прикордонного руху для мешканців прикордонних районів [9].

Як відомо, у вересні 2015 р. Європейський Союз висловив готовність ввести безвізовий режим для поїздок громадян України після виконання вимог Плану дій з лібералізації візового режиму, а саме чотирьох напрямків, таких як безпека документів, включаючи впровадження біометричних даних; управління міграцією, у т. ч. протидія нелегальній міграції та реадмісія; громадський порядок та безпека; забезпечення фундаментальних прав і свобод людини [10]. При цьому вже в листопаді українське МЗС підтвердило можливість ухвалення рішення про безвізовий режим з ЄС на саміті «Східного партнерства» в Ризі (Латвія), що відбудеться 21-22 травня 2015 р., оскільки Україна виконує необхідні умови, однією з яких є введення з 1 січня 2015 року процедури видачі біометричних закордонних паспортів [11].

Розділ III УА присвячений співробітництву у сфері юстиції, свободи та безпеки, яке буде відбуватися на основі принципу поваги до прав людини та основоположних свобод. А основою додержання свобод є забезпечення демократії та верховенства права. Відповідно до міжнародних зобов'язань України та її стратегічної мети щодо подальшої європейської інтеграції Україна продовжуватиме внутрішні перетворення на основі зміцнення демократії, верховенства права, поваги до прав людини, принципу розподілу влади та незалежності суду, демократичних виборів відповідно до норм і стандартів ОБСЄ та Ради Європи (політичний плюралізм, свобода слова та ЗМІ, повага до прав осіб, що належать до національних меншин, недискримінація за ознакою статі, політичної, релігійної та етнічної приналежності).

В Угоді про партнерство і співробітництво, що була основою для УА було визначено, що повага демократичних принципів та свобод особи має відбуватись згідно з Гельсінським актом 1975 року та Хартії для Нової Європи 1990 року. Взаємодія в галузі дотримання основних свобод передбачає односторонню адаптацію права Європейського Союзу. Це є характерною рисою співробітництва України та Європейського Союзу у сфері дотримання основних свобод та демократичних принципів. Співробітництво в цій сфері передбачає: спільну розробку національних законодавчих актів, створення інформаційних центрів, підвищення ефективності громадських організацій, розробку спільних засобів досягнення демократичних принципів та свобод. Для досягнення мети по забезпеченню основних прав, свобод та принципів правової держави Європейський Союз здійснює заходи по стимулюванню розвитку відповідних інституційних реформ.

Відповідно до існуючих угод Україна має продовжувати забезпечення дотримання основних принципів та свобод громадянина в повному розумінні, що передбачені правом Європейського Союзу. Такими принципами є принцип рівності, принцип поваги прав людини та його основних свобод, принцип гарантування прав та свобод.

Основним напрямком співробітництва в цій сфері є адаптація законодавства України до законодавства ЄС в галузі захисту основних прав та свобод. Адаптація законодавства України до законодавства ЄС полягає у зближенні із сучасною європейською системою права, що забезпечить розвиток політичної, підприємницької, соціальної, культурної активності громадян України, економічний розвиток держави у рамках ЄС і сприятиме поступовому зростанню добробуту громадян та приведення його до рівня, що склався у державах – членах ЄС. Адаптація законодавства передбачає реформування її правової системи та поступове приведення у відповідність із європейськими стандартами і охоплює приватне, митне, трудове, фінансове законодавство, законодавство про охорону праці, а також інші галузі, що були визначені Угодою про партнерство та співробітництво.

Стає також очевидною важливість і необхідність активної участі України в новій системі європейської та євроатлантичної безпеки. Для нашої держави розвиток структур безпеки ЄС – це можливість паралельно зі зміцненням особливого партнерства з НАТО розвивати відносини у сфері безпеки та оборони з ЄС, вступ до якого є стратегічною метою України. Зосередження інтересів ЄС не лише в політиці та економіці, але й у сфері безпеки, збільшує шанси нашої країни на досягнення стратегічного завдання – членства в ЄС.

ЄС й надалі буде приділяти увагу розбудові регіональних структур безпеки біля кордонів держав – учасниць ЄС. Нині реалізують спільну ініціативу щодо створення та функціонування багатонаціонального військово-морського з'єднання BLACKSEAFOR. У 2005 р. Україна отримала статус повноправного члена в рамках Ради міністрів оборони держав Південно-Східної Європи.

4 грудня 2009 р. у м. Київ під час Саміту Україна – ЄС була підписана Угода між Україною та Європолом про стратегічне співробітництво [12]. Метою цієї угоди є посилення співробітництва держав-членів ЄС, які діють через Європол, з Україною в запобіганні серйозним формам міжнародної злочинності, в сфері тероризму, незаконного обігу наркотиків, злочинів, пов'язаних з ядерними та радіоактивними речовинами, нелегальною контрабандою іммігрантів, торгівлею людьми, злочинів, пов'язаних з автотранспортними засобами, підробкою грошових знаків та інших платіжних засобів, нелегальною діяльністю, пов'язаною з відмиванням грошей. Також у вищезгаданій угоді наголошується, що злочини в цих сферах повинні бути виявлені, припиненні та розслідуванні, зокрема і шляхом обміну стратегічною й технічною інформацією. Співробітництво відповідно до цієї угоди здійснюється відповідними компетентними органами. З боку країни – це Міністерство внутрішніх справ, а з боку ЄС – Секретаріат Європолу.

28 січня 2010 р. у м. Київ підписано Меморандум про взаєморозуміння між Міністерством охорони здоров'я України та Європейським моніторинговим центром з наркотиків та наркотичної залежності (EMCDDA).

8 грудня 2011 р. у м. Гаага було завершено узгодження проекту Угоди про співробітництво між Україною та Євросоюзом, організацією з питань юстиції [13].

Відносини в сфері юстиції, свободи та безпеки в рамках Україна – ЄС регулюються також Порядком денним асоціації (ПДА), схваленим 16. 04. 2015 р. Радою асоціації між Україною та ЄС. Відповідно до ПДА, визнається коло першочергових пріоритетів, серед яких конституційна реформа, що повинна бути відновлена шляхом інклюзивного та представницького процесу, зокрема за допомогою активних консультацій з громадянським суспільством, відповідно до рекомендацій Венеціанської комісії, включаючи законодавчі кроки, спрямовані на внесення змін до Конституції для децентралізації влади та проведення судової реформи; виборча реформа, яка полягає у застосуванні заходів для гармонізації виборчого законодавства шляхом його уніфікації та реформування системи фінансування політичних партій, включаючи державне фінансування відповідно до рекомендацій ОБСЄ/БДПЛ, ГРЕКО та Венеціанської комісії; при цьому, в першу чергу необхідно переглянути законодавство щодо місцевих виборів з огляду на заплановане проведення місцевих виборів у другій половині 2015 року; судова реформа, що має на меті застосування подальших заходів щодо реформи правосуддя, зокрема шляхом прийняття відповідно до європейських стандартів та в тісній співпраці з Радою Європи/Венеціанською комісією Стратегії судової реформи, включаючи деталізований та всеохоплюючий план імплементації та інші реформи в інших сферах.

Також ПДА передбачає, що необхідно вживати додаткових кроків щодо реформи правосуддя. Україні слід привести у відповідність до європейських стандартів своє законодавство, а саме прийняти та імплементувати закони в галузі судоустрою, статусу суддів, прокуратури, а також забезпечити ефективне функціонування Вищої ради юстиції, реформування міліції, здійснити ефективну імплементацію та застосування цивільного, кримінального, господарського та адміністративного кодексів та їх відповідних процесуальних кодексів, які базуються на європейських стандартах.

ПДА передбачає захист персональних даних, а саме підтримку посилення української системи захисту, імплементацію законодавчої бази і забезпечення високого рівня захисту відповідно до європейських інструментів та стандартів персональних даних та посилення розвитку спроможності органу із захисту персональних даних (Уповноважений Верховної Ради України з прав людини) і подальше застосування стандартів захисту персональних даних в усіх секторах, особливо у правоохоронних органах.

Згідно з ПДА повинно відбуватися подальше посилення судової співпраці у цивільних і комерційних справах шляхом приєднання багатосторонніх конвенцій, зокрема Конвенції Гаазької конференції з міжнародного приватного права у сфері міжнародної правової співпраці та судового процесу і захисту дітей та конвенцій Ради Європи і вжиття необхідних заходів для укладення Угоди про співробітництво з Євроюстом, парафованої 8 грудня 2011 року [14].

Відповідно до ст. 19 УА для добре керованого і безпечного пересування людей Україні та ЄС необхідно вжити послідовних кроків та створити відповідні умови, визначені у двофазовому Плані дій щодо лібералізації візового режиму, який було представлено Саміті Україна – ЄС 22 листопада 2010 року і лише в такому випадку відбудеться встановлення безвізового режиму. Що ж стосується першого напрямку, то Україна поступово виконала свої зобов'язання перед ЄС, втіливши основні європейські стандарти та вимоги в нормативно-правові акти внутрішнього законодавства та реалізувавши їх на практиці.

В пункті h ст. 16 говориться про співробітництво в сфері обміну поглядами щодо нелегального працевлаштування мігрантів. Необхідно мати на увазі, що механізм реалізації норм стосовно регулювання нелегальної трудової міграції в державах-членах ЄС не є однаковим та досконалим. Кожна країна окремо визначає, які саме заходи по боротьбі з нелегальною трудовою міграцією необхідно застосовувати. Слід обмінюватися інформацією, саме з метою з'ясування об'єктивних причин, серед яких може бути низький рівень оплати праці у власній країні, відсутність належної кваліфікації для отримання роботи, невідповідність професійного навчання нормам ринку праці, незнання мови, традицій та правового поля держави прибуття тощо, а це в подальшому призведе до запобігання помилок при вирішенні законодавчих проблем в сфері нелегальної трудової міграції як на національному, так і рівні ЄС.

Правовому статусу законно працюючих українських громадян присвячена ст. 17 УА, де зазначається, що не має бути ніякої дискримінації на підставі громадянства стосовно умов праці, винагороди або звільнення порівняно з громадянами цієї держави-члена. Тобто, мова йде про застосування національного режиму по відношенню до легальних українських працівників. Таке правило національного режиму є загальним для законодавств держав-членів ЄС. Україна ж в свою чергу повинна так само ставитись до громадян держав-членів, що на законних підставах працевлаштовані на її території. Але слід відмітити, що угодах з країнами, що мають перспективу членства в ЄС, принцип недискримінації поширюється і на членів сім'ї, які легально проживають в ЄС. В УА не йдеться про членів сім'ї працівника, тому не слід вважати, що по відношенню до них такий принцип буде застосовуватись автоматично в сфері працевлаштування.

Відповідно до ст. 18 УА для українських працівників існують можливості стосовно доступу до зайнятості в межах передбачених двосторонніми договорами, що є чинними у державах-членах та в ЄС. Так само держави-члени відповідно до двосторонніх договорів мають зберегти вже існуючі норми щодо доступу до зайнятості, а також можуть покращити їх, а інші держави-члени повинні вивчити можливість укладання подібних договорів. Також Рада асоціації зобов'язується розглянути можливість надання інших більш сприятливих положень у додаткових сферах, зокрема можливості доступу до професійного навчання, згідно із законами, умовами та процедурами, чинними у державах-членах та в ЄС, при цьому беручи до уваги ситуацію на ринку праці у державах-членах та в ЄС.

Питань соціального захисту УА не торкається. Тому питання соціального забезпечення українських працівників повинні регулюватися окремими двосторонніми договорами з

державами-членами. Але слід відмітити, що в угодах ЄС та держав, що мають статус кандидата в члени ЄС, як наприклад, Македонія містяться положення соціального захисту [15]. Тому ці питання для України будуть регламентовані в ході подальшої інтеграції в ЄС.

Що ж стосується пересування та проживання в ЄС громадян третіх країн, то до них застосовуються різні правові режими та положення. По-перше, це право Співтовариства, а саме відповідні статті Амстердамського договору та ст. 140 – Маастрихтського, де йдеться про поліпшення виробничих умов для захисту здоров'я і безпеки працівників та умов праці; інтеграцію осіб, виключених з ринку праці; захист працівників після закінчення дії трудової угоди та колективний захист інтересів працівників та роботодавців; умови зайнятості для громадян третіх країн та ін. По-друге, це вторинне законодавство ЄС, на основі якого деякі трудові та соціальні права (пов'язані із соціальним захистом, рівністю чоловіків і жінок у працевлаштуванні та умовах праці) застосовуються як до громадян ЄС, так і до працівників – мігрантів із третіх країн, які легально та на постійній основі проживають у країнах ЄС. По-третє, це двосторонні та багатосторонні угоди ЄС із третіми країнами про асоціацію та економічне співробітництво, якими регламентовано статус значної групи працівників – мігрантів із третіх країн.

Принципи, що лежать в основі лібералізації руху людей і здійснення економічної діяльності між ЄС і третіми країнами, закріплено в серії індивідуальних договорів. Зазвичай це базові договори, які мають різні назви і наповнення залежно від рівня відносин ЄС з третьою країною. В угодах з майбутніми державами-членами ЄС права працівників поширюються і на членів їхніх родин, які в разі законного проживання на території ЄС отримують доступ до ринку праці. Ідентичні положення є в угодах між ЄС і балканськими країнами.

Від громадян третіх країн, що мають на меті працевлаштуватися на території Європейського Союзу, вимагають дозволу на роботу. Його видають тільки на розсуд країни і головною умовою, що впливає на прийняття рішення, є ґрунтовна оцінка внутрішнього ринку праці країни. У деяких країнах діє принцип, за яким громадянин третьої країни має право обійняти посаду лише за умови, що громадянин ЄС не може виконати цю роботу.

Одна з головних умов отримання дозволу на роботу для громадян третіх країн – легальне проживання в одній з країн-членів або набуття дозволу на проживання найближчим часом. Зазвичай заяву на отримання дозволу подають до дипломатичного представництва відповідної країни, але існують і винятки, коли заяву можна подавати перебуваючи на території країни ЄС.

У більшості країн вирізняють від двох до чотирьох видів дозволів на роботу: постійні, тимчасові, *titre unique* та специфічні норми певних країн, серед яких дозволи працювати тільки на певного працедавця, та особисті/колективні доручення, які надають громадянам третіх країн, відрядженим від імені закордонної компанії.

Тимчасовий дозвіл на роботу прив'язаний до конкретної роботи з конкретним працедавцем. Критерій відбору дуже жорсткий – враховується прерогатива громадян ЄС, тому такі дозволи переважно отримують тільки найкращі фахівці та фахівці, на яких існує дефіцит.

Постійний дозвіл на роботу, так само як і дозвіл на постійне місце проживання, надається лише за умови перебування в країні впродовж певного проміжку часу та за умови постійної тривалої зайнятості.

Винятком із правила про обов'язкове отримання дозволу на роботу можуть бути певні групи громадян (працівники дипломатичних представництв, члени міжнародних організацій, журналісти та ін.).

В усіх країнах ЄС існують спеціальні норми, що регулюють доступ на ринок праці сезонних працівників, зайнятих у туризмі та сільському господарстві, якими передбачено надання дозволу на роботу на сезон без права пролонгації.

В Австрії, Греції, Італії та Іспанії діє система квот, що дає можливість регулювання доступу до внутрішніх ринків через видання щорічних декретів або відповідних указів. Система квот зазвичай має низку винятків, що можуть стосуватись і певних країн, і певних груп громадян. В Австрії квоти регулюють кількість дозволів на роботу для громадян третіх країн (наприклад, кількість сезонних працівників). У Греції щорічно ухвалюють рішення про кількість дозволів для кожної окремої країни та кожної окремої професії. Зазвичай працівники освітньої сфери, артисти та деякі інші групи не підпадають під в'їзні квоти.

Трудова діяльність громадян третіх країн, які є підприємцями, регулюється законодавством, іншим від законодавства, що регулює трудові відносини за умов найманої праці. Серед країн-членів є такі, що не вимагають дозволу на роботу (дозвіл на проживання є достатньою умовою), – Австрія, Голландія, Німеччина, Фінляндія, Франція, Швеція, і такі, що його вимагають: Бельгія, Греція, Данія, Іспанія, Італія, Португалія.

На відміну від найманої праці головним критерієм видачі дозволу є не ситуація на внутрішньому ринку праці, а здатність і забезпеченість підприємця відкрити власний бізнес, підвищуючи рівень економіки країни-члена ЄС. Таким чином, від підприємця вимагають не лише стандартні документи (віза/дозвіл на проживання), а й бізнес-план і необхідні документи, пов'язані з підприємницькою діяльністю.

Щодо права на соціальну допомогу, то воно залежить від термінів перебування та зайнятості громадянина. Якщо громадянину третьої країни дозволено залишитися на тривалий термін, то він має право користуватися всіма соціальними привілеями, якими користуються громадяни ЄС.

Решту прав громадян третіх країн, які мають право на постійне проживання, такі як право на початкову освіту для дітей і права профспілок, надають незалежно від громадянства.

Висновки. Україна з моменту підписання Угоди про асоціацію продовжує гармонізацію та адаптацію свого законодавства у сфері юстиції, свободи, безпеки та руху осіб. Законодавство України вдосконалюється відповідно до норм і стандартів права ЄС стосовно дотримання принципу верховенства права, поваги до прав людини, незалежності суду, безпеки тощо. В свою чергу, вдосконалення українського законодавства до європейського рівня наближає Україну до її стратегічної мети – подальшого вступу до ЄС.

Список використаної літератури

1. Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом від 27. 06. 2014 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.kmu.gov.ua/kmu/control/ru/publish/article?art_id=246581344&.
2. Muraviov V. The Acquis Communautaire as a Basis for the Community Legal Order / Muraviov V. // *Miskolc Journal of International Law*. – 2007. – V. 4, № 2.
3. Угода між Україною та Європейським Співтовариством про реадмісію осіб від 15. 01. 2008 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_851.
4. Указ Президента України № 1085/2010 «Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади» від 9. 12. 2010 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dmsu.gov.ua/pro-dms-ukrainy>.

5. Положення про Державну міграційну службу в Україні від 20. 09. 2014 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/360-2014-%D0%BF>.
6. Постанова № 152 «Про затвердження зразка бланка, технічного опису та Порядку оформлення, видачі, обміну, пересилання, вилучення, повернення державі, знищення паспорта громадянина України для виїзду за кордон, його тимчасового затримання та вилучення» від 7. 05. 2014 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/152-2014-%D0%BF>.
7. Указ Президента України № 1131/2005 «Про встановлення безвізового режиму для громадян держав-членів Європейського Союзу, Швейцарської конфедерації та князівства Ліхтенштейн» від 26. 07. 2005 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1131/2005>.
8. Угода між Україною та Європейським Співтовариством про спрощення оформлення віз, яка запровадила спрощену та безкоштовну процедуру оформлення Шенгенських віз для певних категорій громадян України від 18. 06. 2007 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_850.
9. ЄС – МЗС України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mfa.gov.ua/ua/about-ukraine/international-organizations/european-union>.
10. Безвізовий діалог між Україною та ЄС. План дій з лібералізації візового режиму [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.kmu.gov.ua/control/publish/article?art_id=244813273.
11. Безвізовий діалог Україна – ЄС [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mfa.gov.ua/ua/about-ukraine/european-integration/visa-free-dialogue>.
12. Угода між Україною та Європейським поліцейським офісом про стратегічне співробітництво від 05.10.2010 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_954.
13. Проект Угоди про співробітництво між Україною та ЄС від 8. 12. 11 р. – Режим доступу: http://www.kmu.gov.ua/control/publish/article?art_id=244771767.
14. Порядок денний асоціації від 16. 04. 2015 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article%3FshowHidden=1&art_id=243281941&cat_id=223345338&ctime=1266423569791.
15. The Stabilisation and Association Agreement between the European Communities and their Member States, of the one part, and the the former Yugoslav Republic of Macedonia,, of the other part, 20. 03. 2004 // O. J., L 84/13.

LEGAL ASPECTS OF UKRAINE-EU COOPERATION IN FIELDS OF JUSTICE, FREEDOM, SAFETY AND PEOPLE MOVEMENT

Dovzhuk O. V.

PhD in international law, junior research fellow at the Institute of International Relations, Kyiv National Taras Shevchenko University.

Abstract. *The Ukraine – European Union Association Agreement signed 27/06/2014 assures a European integration process for Ukraine not only in sense of political dialogue, economic recovery and growth, but also through creating new and improving existing legal regulations in fields of justice, freedom and security aimed at further EU membership.*

The main priority for Ukraine is a process of integration into the European Union. Ukraine should properly cooperate with countries members of the EU in order to enforce political and economic reforms, that concequently will accelerate European integration.

Cooperation in fields of justice, freedom, security and people movement is one of the most important directions of cooperation between Ukraine and the European Union, what is reflected in the Chapter III of the Ukraine – European Union Association Agreement.

Key words: *Ukraine – European Union Association Agreement, Ukraine, EU, justice, freedom and security.*

Referances

1. Ugoda pro asociaciju mizh Ukrainuju ta Jevropeiskim Sojuzom vid 27. 06. 2014 r. [Elektronniy resurs]. – Rezhim dostupu: http://www.kmu.gov.ua/kmu/control/ru/publish/article?art_id=246581344&.
2. Muraviov V. The Acquis Communautaire as a Basis for the Community Legal Order / Muraviov V. // *Miskolc Journal of International Law*. – 2007. – V. 4, № 2.
3. Ugoda mizh Ukrainuju ta Jevropeiskim Spivtovaristvom pro readmisiju osib vid 15. 01. 2008 p. [Elektronniy resurs]. – Rezhim dostupu: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_851.
4. Ukaz Presidenta Ukrainy № 1085/2010 «Pro optimizaciju sistemi centralnih organiv vikonavchoi vlady» vid 9. 12. 2010 p. [Elektronniy resurs]. – Rezhim dostupu: <http://dmsu.gov.ua/pro-dms-ukrainy>.
5. Polozhennya pro Derzhavnu migraciynu sluzhbu v Ukraini vid 20. 09. 2014 r. [Elektronniy resurs]. – Rezhim dostupu: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/360-2014-%D0%BF>.
6. Postanova № 152 «Pro zatverdzhennya zrazka blanka, tahnichnogo opicu ta Poryadku oformlennya, vidachi, obminu, peresilannya, viluchennya, povernennya derzhavi, znizhshennya pasporta gromadyanina Ukrainy dlya viizdu za kordon, yogo timchasovogo zatrimannya ta viluchennya» vid 7. 05. 2014 r. [Elektronniy resurs]. – Rezhim dostupu: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/152-2014-%D0%BF>.
7. Ukaz Presidenta Ukrainy № 1131/2005 «Pro vstanovlennya bezvizovogo rezhimu dlya gromadyan derzhavchleniv Jevropeiskogo Sojuzu, Shveizarskoi konfederacii ta knjazivstva Lihtenshtein» vid 26. 07. 2005 r. [Elektronniy resurs]. – Rezhim dostupu: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1131/2005>.
8. Ugoda mizh Ukrainuju ta Jevropeiskim Spivtovaristvom pro sproshchennja oformlennja viz, jaka zaprovadila sproshchenu ta bezkoshtovnu proceduru oformlennja Shengenskih viz dlya pevniyh kategoriy gromadian Ukraini vid 18.06.2007 r. [Elektronniy resurs]. – Rezhim dostupu: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_850.
9. ES – MZS Ukrainy [Elektronniy resurs]. – Rezhim dostupu: <http://mfa.gov.ua/ua/about-ukraine/international-organizations/european-union>.
10. Bezvizoviy dialog mizh Ukrainuju ta ES. Plan diy z liberalizacii vizovogo rezhimu [Elektronniy resurs]. – Rezhim dostupu: http://www.kmu.gov.ua/control/publish/article?art_id=244813273.
11. Bezvizoviy dialog Ukraina-ES [Elektronniy resurs]. – Rezhim dostupu: <http://mfa.gov.ua/ua/about-ukraine/european-integration/visa-free-dialogue>.
12. Ugoda mizh Ukrainuju ta Jevropeiskim polizeiskim ofisom pro strategichne spivrobotnictvo vid 05.10.2010 p. [Elektronniy resurs]. – Rezhim dostupu: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_954.
13. Proekt Ugody pro spivrobotnictvo mizh Ukrainuju ta ES vid 8. 12. 11. – Rezhim dostupu: http://www.kmu.gov.ua/control/publish/article?art_id=244771767.
14. Poryadok denniy asociacii vid 16. 04. 2015 r. [Elektronniy resurs]. – Rezhim dostupu: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article%3FshowHidden=1&art_id=243281941&cat_id=223345338&ctime=1266423569791.
15. The Stabilisation and Association Agreement between the European Communities and their Member States, of the one part, and the the former Yugoslav Republic of Macedonia, of the other part, 20. 03. 2004 // O. J., L 84/13.

ПРАВОВЫЕ ОСНОВЫ СОТРУДНИЧЕСТВА МЕЖДУ УКРАИНОЙ И ЕС В СФЕРЕ ЮСТИЦИИ, СВОБОДЫ, БЕЗОПАСНОСТИ И ДВИЖЕНИЯ ЛЮДЕЙ

Довжук Е. В.

Кандидат юридических наук, младший научный сотрудник Института международных отношений Киевского национального университета имени Тараса Шевченко.

Аннотация. *Подписание Соглашения об ассоциации между Украиной и Европейским Союзом 27. 06. 2014 г. означает для Украины евроинтеграционный процесс не только в контексте политического диалога, экономического восстановления и роста, но и в создании, совершенствовании существующих правовых норм, их гармонизации, в том числе в сфере юстиции, свободы, безопасности и движения людей, с целью последующего вступления в ЕС.*

Основным приоритетом для Украины является процесс интеграции в Европейский Союз. Украина должна соответствующим образом сотрудничать с государствами-участниками ЕС для ускорения политических и экономических реформ, что в свою очередь приведет к ускорению евроинтеграции.

Сотрудничество в сфере юстиции, свободы, безопасности и движения людей является одним из приоритетных направлений сотрудничества между Украиной и Европейским Союзом, что предусмотрено разделом III Соглашения об ассоциации между Украиной и Европейским Союзом.

Ключевые слова: *Соглашение об ассоциации, Украина, ЕС, безвизовый режим, юстиция, свобода, безопасность, движение людей.*